

Pro způsoby redakční práce, komunikaci s autory i evaluátory vědeckých periodik se ČL stal, jak ukázaly četné diskuse, bez nadsázky vzorem. Zahraniční autoři, a zdaleka nejen srbští, jsou schopni a ochotni bez problémů respektovat závěry recenzního řízení a věnují přípravě článků velkou pozornost. ČL tak začíná plnit v rámci etnologických studií funkci periodika širšího nadnárodního významu a lze opět jen doufat, že některý z již nastartovaných projektů spolupráce se zahraničím bude doveden do podoby tematicky uceleného a inspiračního čísla.

Jiří Woitsch

ČEŠI A SLOVÁCI V PLOVDIVU – HISTORIE A SOUČASNOST

Vystěhovalectví Čechů a Slováků v 2. polovině 19. století mělo převážně hospodářský charakter, avšak v případě vystěhovalectví Čechů do Bulharska do popředí vystupoval i tzv. civilizační charakter migrace z Čech. Souviselo to s osvobozením Bulharska v roce 1878 zpod osmanské nadvlády po skončení rusko-turecké války. Zájem bulharských představitelů o odborníky různých specializací, kteří by pomohli budovat bulharský stát, a na druhé straně český panslavismus a radost nad osvobozením Bulharska vedly zejména mladou českou inteligenci k odchodu do Bulharska. Byli to právníci, učitelé, architekti, malíři, hudebníci, agronomové, technici atd. Působili zejména v bulharských městech či městečkách včetně Plovdivu, který byl hlavním městem Východní Rumelie

a nyní je druhým největším městem v Bulharsku.

A právě Čechům a Slovákům v Plovdivu byla věnována zajímavá a podnětná výstava, jejíž zahájení se uskutečnilo v aule Univerzity Pardubice 21. června 2011. Výstavu uspořádala Plovdivská pobočka Československého klubu T. G. Masaryka v Bulharsku se sídlem v Sofii, Národní knihovna „Ivan Vazov“ v Plovdivu, Státní archiv v Plovdivu a Katedra literatury a slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Pardubice.

Zásluhu na realizaci výstavy měla především předsedkyně plovdivské pobočky ing. Jaroslava Minčevová, jakož i studenti Filozofické fakulty pardubické univerzity Enžo a Emil Minčevovi, kteří obohatili výstavu novými poznatky o Čechách v Plovdivu studiem archivních pramenů Státního archivu v Plovdivu.

Po velmi úspěšných etnograficky zaměřených výstavách „České Vánoce“ a „Velikonoce v Čechách a na Slovensku“, které se uskutečnily v několika bulharských městech, připravili členové této malé, přesto velmi aktivní plovdivské pobočky výstavu o Čechách a Slovácích v Plovdivu již v roce 2009 k 35. výročí založení pobočky. Doplněnou a rozšířenou ji nyní prezentovali i v Čechách.

Výstava přinesla bohatý fotodokumentární materiál jak o osobnostech české plovdivské komunity, které působily v Plovdivu v minulosti – převážně do začátku 2. světové války, tak i o soudobých aktivitách členů plovdivské pobočky.

Na přehledně uspořádaných panelech byly vystaveny fotografie kolem 30 osobností s jejich základními osobními údaji (narození a úmrtí) a s uvedením let, v nichž žili a pracovali v Plovdivu. Připojený byl

rovněž stručný přehled činnosti těchto osobností – obor působení a jejich přínos pro bulharský stát.

Řada Čechů publikovala v Bulharsku četné články, knihy a učebnice pro bulharskou veřejnost, odborníky i pro studenty. Jejich produkce je v Čechách málo známá a většinou i nedostupná. Výstava přiblížila alespoň fotografiemi titulní stránky těchto knih z bohatého fondu Národní knihovny v Plovdivu.

Jedním z nejvýznamnějších Čechů v Plovdivu byl architekt Josef Schnitter, jehož působení zanechalo ve městě své stopy dosud. Vystaveny byly fotografie některých jeho světských a církevních budov a rovněž fotografie jeho jedinečné urbanistické mapy města. Bratři Karel a Hermenegild Škorpilovi, spoluzakladatelé soudního systému v Bulharsku, byli zakladateli archeologického muzea v Plovdivu, ve Východní Rumelii působili rovněž právníci Rudolf Thurn-Taxis, Antonín Bernkopf a František Chytil. V Plovdivu i v celém Bulharsku působilo mnoho Čechů ve školství – jako učitelé na gymnáziích a odborných školách (Ludvík Lukáš, František Splítek, Antonín Šourek, Václav Dobrský, Ivan Hejduk, Konstantin Bernkopf aj.). Ve školství se uplatnily i ženy, zastoupené na výstavě Bohdanou Jiráskovou-Chytevovou a Jenny Thurn-Taxis, která působila jako učitelka hudby. Účastníkem bulharského osvobozenického boje byl Josef Meisner, který po osvobození pracoval jako učitel.

K rozvoji bulharského zemědělství v Plovdivu a jeho okolí přispěli Venceslav Stříbrný, František Chytil, Jakub Vrána, Ignác Burian aj. Jako lékař zde působil Ludvík Stříbrný. Z podnikatelů v Plovdivu jsou na výstavě uvedeni Ladislav Vaník (výrobce prvních bulharských tkalcovských stavů) a Josef Putík.

Mezi umělci přední místo zaujímá malíř Ján–Ivan Mrkvička, který namaloval kromě jiných také obrazy z plovdivského prostředí. Jeho syn Jan, narozený v Plovdivu, byl chemik a učil přírodní vědy. V Bulharsku byli četně zastoupeni také hudebníci, z nichž někteří působili v Plovdivu, jako Antonín Tainer, František Švestka, Josef Dušek (sestavil např. „Věvec bulharských lidových písní“), Josef Calder.

Poslední panely zachycují činnost plovdivské pobočky od roku 1974, kdy byla založena. Ani ne třicetiletá základna vykazovala četné aktivity, za což pobočka v roce 2004 ke svému 30. výročí založení obdržela bronzovou plaketu Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Členové pobočky spolupracují nejen s dalšími českými komunitami v Bulharsku, ale zejména v posledních letech např. také s univerzitou, knihovnou a archivem v Plovdivu a rovněž s univerzitou v Pardubicích, což dokládá i uvedená výstava.

V roce 2011 vyšel 2. svazek sborníku „Studentské zamyšlení“, tematické číslo „Češi a Slováci v Plovdivu“, který byl na výstavě prezentován a který velmi vhodně výstavu doplňuje. Vydala ho Filozofická fakulta Univerzity Pardubice. Jeho autory jsou kromě tvůrců výstavy také čeští studenti pardubické univerzity, kteří v rámci studentského výměnného programu Erasmus/Sokrates studují na univerzitě v Plovdivu, a také pracovníci plovdivského archivu a plovdivské knihovny, se zaměřením na archivní materiály a publikace o Čechích v Plovdivu atd.

Výstava je názorným a inspirativním příspěvkem k poznání působení Čechů v zahraničí, konkrétně v bulharském Plovdivu, kde také v současné době působí několik českých firem.

Nad'a Valášková (EÚ AV ČR. v. i. i.)